

“Azerbaycanın 2020-ci ildən sonra formalasdırıldığı yeni regional reallıq “Böyük Qayıdış” prosesi ni həm siyasi, həm təhlükəsizlik, həm də sosial-iqtisadi baxımdan ölkənin uzunmüddətli inkişaf gündəliyinin əsas xəttine çevirdi. 2020-2025-ci illər arasında görülən işlər göstərir ki, Azərbaycan hökuməti azad edilmiş ərazilərdə dövlətçilik modelini sıfırdan qurmaqla yanaşı, bu bölgəni strateji inkişaf zonası kimi müəyyən edib və kompleks şəkildə idarə olunan vahid program heyata keçirir. Bu programın əsas üstünlüyü onun mərhələli, planlı və davamlı xarakter daşımasıdır”. Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında millət vəkili Aydin Mirzəzadə deyib.

Onun sözlərinə görə, bu beş il ərzində ilk növbədə təhlükəsizlik məsələlərinin həlli prioritet təşkil edib. Ərazilərin mina və digər partlayıcı vasitələrdən təmizlənməsi, sərhəd və daxili təhlükəsizlik infrastrukturunun qurulması, dövlət suverenliyinin tam bərpası böyük qayıdış üçün ilkin şərt idi: “Xüsusilə 2023-cü ilin sentyabrında separatçılıq ocağının aradan qaldırılması ilə bölgədə milli təhlükəsizlik tam təmin olundu və prosesin növbəti mərhələsinə keçid mümkün oldu. Təhlükəsizliyin təminindən sonra azad olunmuş ərazilərdə geniş-miqyaslı infrastruktur layihələri həyata keçirildi. Yol, su, elektrik, qaz və kommunikasiya xətlərinin çəkilməsi, hava limanlarının istifadəyə verilməsi, yeni şəhər planlaşması və “ağılı kənd” modellərinin tətbiqi bölgənin inkişafına strateji təkan verdi. Füzuli, Zəngilan,

“Böyük Qayıdış” prosesində azad olunmuş ərazilərin bərpası uğurla davam edir”

Laçın, Kəlbəcər və digər rayonlarda aparılan bu işlər regionun tamamilə yeni iqtisadi məkan kimi formalasmasına zəmin yaratdı. Bir vaxtlar tamamilə dağdırılmış şəhərlərin qısa zaman ərzində müasir, planlı şəkildə yenidən qurulması dövlət gücünün və siyasi iradənin praktiki göstəricisi kimi çıxış edir.

2022-ci ildən başlayaraq prosesin sosial mərhələsi - vətəndaşların öz yurdlarına qaytarılması həyata keçirilməyə başladı. Laçın, Zəngilan, Füzuli və Şuşada ilk köçlər artıq baş tutub və bu prosesin mərhələli şəkildə genişlənməsi nəzərdə tutulur. Köçürülen ailələr üçün inşa edilmiş müasir yaşayış massivləri,

məktəblər, xəstəxanalar, sosial xidmet mərkəzləri və iş yerlərinin yaradılması dövlətin bölgəyə yalnız fiziki deyil, həm də sosial həyat qaytardığını göstərir.

Bununla yanaşı, “Böyük Qayıdış” iqtisadi və strateji layihələrlə də müşayiət olunur. Azad olunmuş ərazilərin turizm, kənd təsərrüfatı, bərpəolunan enerji və logistika baxımdan böyük potensiala malik olması bu regionu Azərbaycanın gələcək iqtisadi xəritəsinin müüm mərkəzine çevirir. Xüsusilə Zəngəzur dəhlizinin açılması perspektivi və bölgədə planlaşdırılan yaşıl enerji zonaları Qarabağı təkəcə ölkə miqyasında deyil, regional kontekstdə də strateji oyuncuya çevirəcək. 2020-2025-ci illər ərzində görülən işlər həm də beynəlxalq səviyyədə Azərbaycanın mövqelərini möhkəmləndirdi. Azad olunmuş ərazilərin bərpası ilə bağlı təqdim olunan layihələr, xariçi investisiya çağırışları, qardaş və dost ölkələrin tikinti və humanitar layihələrdə iştirakı Azərbaycanın bu məsələyə nə qədər açıq, şəffaf və uzunmüddətli yanaşlığını nümayiş etdirir”.

Ziya Hikmətoğlu